

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 20-03-13708 חטיב ואח' נ' ישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט עודד שחם

עותרים

1. חטיב

2. חטיב

3 – 5. פלוני

6. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

על ידי ב' אחסתיבה, עו"ד

נגד

משיבים

מדינת ישראל

על ידי מ' וילינגר, עו"ד, מפרקליטות מחוז ירושלים
(אזרחי)

פסק דין

1

2

בפניי עתירה מנהלית.

1. ברקע העתירה עומדות העובדות הבאות. העותרת 2 (להלן – העותרת) היא ילידת שנת 1976. היא נישאה בשנת 1996 לעותר 1 (להלן – העותר; ביחד ייקראו השניים להלן – העותרים), תושב ישראל, יליד שנת 1969. בקשה לאיחוד משפחות הוגשה על ידי העותר ביום 12.12.99. הבקשה אושרה. בהמשך להליכים שונים, הגישה העותרת בקשה לשדרוג מעמדה (4.3.19), במעמד של תושבת ארעית בישראל מסוג א/5. בקשה זו נסמכה על הודעת שר הפנים במסגרת בג"ץ 813/14 (להלן – הודעת שר הפנים).

2. שר הפנים דחה את הבקשה (החלטה, 16.2.20). בהחלטה נכתב כי לעותרת אין זכות חוקית, קנויה או אחרת לשהייה בישראל. שר הפנים עמד בהחלטה על שיקול הדעת הרחב הנתון לו "כשומר הסף של מדינת ישראל". אשר להודעת השר, נכתב בהחלטה כי אין בתנאים הכלולים בה כדי לצמצם את שיקול הדעת הרחב האמור. בהקשר זה נכתב בהחלטה כי "לא ניתן לנתק ממסגרת שיקול הדעת... את מעשיו של בנם הקטין, אשר ביצע פיגוע דקירה בשוטר מג"ב במהלכו

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 20-03-13708 חטיב ואח' נ' ישראל

תיק חיצוני:

- 1 דקר ופצע לוחם מג"ב, וסביבת משפחתו בה גדל וחונך, סביבה שתרמה לעיצוב אישיותו של
2 הקטיין".
- 3 . במצב זה נדחתה הבקשה, תוך שנקבע כי מעמדה של העותרת יישאר רישיון ישיבה מסוג מת"ק,
4 המאפשר לה שהייה ועבודה בישראל, ביטוח רפואי, ושימור התא המשפחתי ועל מנת למנוע
5 פירוד בין בני המשפחה.
- 6 4. לאחר שנחתי דעתי לטענות הצדדים על רקע החומר שבפניי, הגעתי למסקנה כי יש לקבל את
7 העתירה. אעמוד עתה על הטעמים ביסוד מסקנה זו.
- 8 5. נקודת המוצא לדיון מצויה בהודעת שר הפנים. בהודעה זו נכתב, כי שר הפנים החליט לאשר
9 את שדרוג מעמדם של מי שמחזיקים בהיתרי שהייה בישראל, ואשר הגישו בקשות לאיחוד
10 משפחות בהתאם להליך המדורג עד לסוף שנת 2003 (והבקשות אושרו). נכתב עוד כי השדרוג
11 ייעשה בכפוף לעמידה בתנאים הדרושים לשם בחינת בקשות מעין אלה. פורט כי מדובר בהוכחת
12 מרכז חיים בישראל; הוכחת כנות קשר הנישואים והמשך קיומו; והעדר מניעה ביטחונית
13 ופוליטית. בהמשך נכתב כי בהתאם לכך הנחה שר הפנים את הוועדה המקצועית המייעצת לשר
14 לפי סעיף 1א3 לחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003 (להלן – חוק
15 הוראת השעה) כי מי שיימצא שעומד בתנאים שלעיל, מעמדו ומעמד ילדיו הקטינים ישודרג
16 כאמור.
- 17 6. כאן המקום להידרש לטענת המשיב כי נתון לו שיקול דעת רחב בהחלטתו. יש ממש בטענה,
18 כי באופן כללי נתון לשר הפנים, ולגורמים המוסמכים במשרדו, שיקול דעת רחב בהחלטות על
19 כניסה, שהייה ומעמד בישראל, וזאת מתוקף כוחה הריבוני של המדינה בנוגע לעניינים אלה. ברם,
20 במקרה זה שיקול הדעת נתחם בהודעת שר הפנים. הודעה זו מתייחסת למספר רב של אנשים,
21 אשר היו רשאים לפתח ציפיות סבירות, ואף הסתמכות, על האמור בה. יש בכך כדי לצמצם את
22 היקף שיקול הדעת הנתון לשר במקרה הנוכחי.
- 23 7. אין חולק כי כל התנאים הקבועים בהודעת שר הפנים מתקיימים בעותרת. לטענת המשיב,
24 מעמדה הנורמטיבי של הודעת שר הפנים הוא כשל הנחיה מנהלית. נוכח המתואר לעיל, יש יסוד
25 לטענה זו. ברם, הכלל הוא כי ניתן לסטות מהנחיות מנהליות, רק על יסוד הצדקה עניינית וסבירה
26 (ראו בג"ץ 4422/92 עפרן נ' מנהל מקרקעי ישראל, פ"ד מ"ז(3) 853 (1993), בפסקה 10 לפסק

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 13708-03-20 חטיב ואח' נ' ישראל

תיק חיצוני:

- 1 הדין). מגבלה זו נובעת מכך שסטייה כאמור פוגעת בוודאות ובעקרון השוויון (שם). השאלה
2 היא, אפוא, האם הייתה הצדקה להחלטת השר לסטות מן ההנחיות האמורות.
- 3 8. נוכח החומר שבפניי הגעתי למסקנה כי לשאלה זו יש להשיב בשלילה. נקודת המוצא בהקשר
4 זה היא כי אין כל טענה או תשתית המצביעים על אחריות אישית כלשהי של העותרת לפיגוע
5 הדקירה אשר בוצע על ידי בנה. שר הפנים לא ביצע כל בירור מקדים לעניין זה טרם קבלת
6 החלטתו. הוא אינו מפנה לכל תשתית בהקשר זה. בתוך כך, אין כל תשתית היכולה לקשור בין
7 החינוך שניתן על ידי העותרת לבנה, אותו הזכיר השר בהחלטתו, לבין הפיגוע שביצע. אין גם כל
8 טענה בדבר סיכון כלשהו לביטחון המדינה הנעוץ בעותרת.
- 9 9. לא נעלם מעיניי כי בהחלטת השר נזכרת העובדה שלעותרים נערך ריאיון (10.1.16), במסגרת
10 ההליך המדורג בו מצויה העותרת, ובהמשך לפיגוע הנזכר לעיל, אשר בוצע ביום 12.10.15. נזכר
11 בהחלטה כי בני הזוג טענו בריאיון כי לא ידעו על כוונות בנם; כי אינם קשורים למעשיו; וצוטטו
12 דברי העותרת לפיהם "אין שום הוכחה שבני עשה את הדבר הזה, הם ירו בו ככה. שיראו לי שהוא
13 עשה משהו. הוא לא עשה כלום. לא הראו לי שהוא עשה משהו".
- 14 10. הנמקת השר להחלטתו אינה נשענת על דברים אלה. מעבר לנדרש אציין בהקשר זה כי עמדה
15 זו של העותרת אינה מצביעה על תמיכה בטרור, על הסתה לטרור, או על תמיכה במעשיו של בנה.
16 בהקשר זה ניתן להפנות לפסק הדין בעמ"נ (י-ם) 11930-07-18 מדינת ישראל נ' חטיב
17 (להלן – הערעור המנהלי). בפסק דין זה נדחה ערעור המדינה על פסק דין של בית
18 הדין לעררים, בו התקבל ערר על החלטת משרד הפנים להפסיק את ההליך המדורג בו נמצאה
19 העותרת ולבטל את רישיון הישיבה בו החזיקה. בפסק הדין בערעור צוין בהקשר זה כי מהודעתה
20 של העותרת במשטרה אשר צורפה שם, עלתה בבירור גישה המסתייגת מפעילות טרור, כאשר
21 השיבה בשלילה לשאלה אם בנה היה שייך לארגון פלסטיני כלשהו, והוסיפה "אני כל הזמן דואגת
22 שהילדים לא ייכנסו לדברים האלה" (ראו פסקה 13 לפסק הדין).
- 23 11. זאת ועוד. בפסק הדין, אשר המדינה אינה חולקת עליו, נכתב עוד בהקשר זה כי יש יסוד
24 לעמדת המדינה לפיה אקט של טרור באשר הוא, הוא מעשה חמור, הראוי לכל גינוי. צוין כי
25 הדברים אמורים בוודאי במקרה הנוכחי. בה בעת נכתב (בפסקה 14) כי בהתחשב בטיבם הייחודי
26 של יחסי הורים עם צאצאיהם, קשה לייחס משקל רב לדבריה המצוטטים של העותרת בריאיון,

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 13708-03-20 חטיב ואח' נ' ישראל

תיק חיצוני:

- 1 הניתנים להתפרש באופן סביר כתגובה טבעית של הכחשה. נכתב עוד בהקשר זה כי מצבה הנפשי
2 של העותרת לעניין זה משתקף בדברים נוספים שאמרה בריאיון, ביחס לפיגוע שביצע הבן
3 ובמהלכו נהרג, כי "אנחנו ... לא יודעים אם זו מציאות או חלום. עד עכשיו לא התרגלנו לזה".
- 4 12. על רקע כל אלה, לא ניתן למצוא בדברים מתוך הריאיון המצוטטים בהחלטת השר, בסיס
5 לסטייה מן האמור בהודעתו שלו.
- 6 13. לכל האמור יש להוסיף את שנכתב בפסק הדין בערעור המנהלי ולפיו ממחויבותה הבסיסית
7 של העותרת כי מי שנמצא תחת אחריותה לא יפגע בביטחון המדינה, לא יכולה לצמוח אחריות
8 מוחלטת שלה לכל אשר עשה בנה. צוין כי לא מדובר בילד צעיר, אלא בקטין על סף הבגירות (בן
9 יותר מ-17.5), נתון המשליך בהכרח על טיב ומידת הפיקוח הסביר שניתן לצפות להם מהוריו.
10 צוינה גם פסיקת בית המשפט העליון לפיה לא הוכרה אחריות שילוחית כללית של הורים, בתור
11 שכאלה, לרשלנות ילדיהם (ראו ע"א 290/68 אריאלי נ' צינק, פ"ד כב(2) 645 (1968), בעמוד
12 649 לפסק הדין). הוטעם שם כי אין תשתית או טענה כי העותרת הייתה בסוד כוונותיו של בנה;
13 עצמה עיניה ביחס לכוונות אלה; או גילתה רשלנות לעניין מעשיו. דברים אלה יפים גם לדיון
14 הנוכחי.
- 15 14. בכתב התשובה טוען המשיב בהקשר זה כי החלטת השר בעניינה של העותרת, נעוצה
16 בסמכותו לשיקול האם באישור בקשתה של העותרת יש כדי "לפגוע בריבונות המדינה
17 ובאינטרסים חשובים אחרים". טענה דומה הועלתה ונדחתה בפסק הדין בערעור המנהלי, אשר
18 על פסק הדין בו המדינה הודיעה כי אינה חולקת. באותו פסק דין צוין כי גם אם רשאית הרשות,
19 במסגרת שיקול הדעת הרחב הנתון לה, לשיקול שיקולי תקנת הציבור, דוגמת השיקול לפיו
20 "המדינה לא תיתן יד למהרסיה" (בג"ץ 562/86 אל חטיב נ' הממונה על מחוז ירושלים במשרד
21 הפנים, פ"ד מ(3) 657 (1986), בעמוד 661), עוצמת השיקולים האמורים במקרה הנוכחי אינה
22 קרובה לבסס את ההחלטה שהתקבלה. לנוכח האמור לעיל לגבי התשתית הנוגעת לעותרת,
23 הדברים יפים גם לעניין ההחלטה שבפניי.
- 24 15. כנזכר לעיל, המשיב טוען כי לעותרת אין זכות קנויה למעמד בישראל. ככלל, יש יסוד לטענה
25 זו. עם זאת, משעה שנמסרה הודעת שר הפנים הנוכרת לעיל לבית המשפט הגבוה לצדק, ואף
26 פורסמה ברבים, יש בה כדי להצמיח ציפייה בעלת משקל, כי השר ינהג על פיה, בהעדר טעמים

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 13708-03-20 חטיב ואח' נ' ישראל

תיק חיצוני:

- 1 כבדי משקל לסטות ממנה. זאת, גם אם אניח שאין מדובר בהבטחה שלטונית ממש, כטענת
- 2 העותרים. אעיר כי בטיעוניהם העותרים אינם מפרטים בהקשר זה כיצד עומדת ההודעה בתנאים
- 3 שנקבעו בדין לשם גיבושה של הבטחה כאמור.
- 4 16. לא למותר לציין, בהקשר זה, כי הודעת השר לא באה בחלל הריק. ברקע ההודעה, עומדת
- 5 שורה של פסקי דין שניתנו בבית המשפט העליון, בהם עמד בית המשפט פעם אחר פעם על הצורך
- 6 להסדיר את מעמדם של מי ששדרוג מעמדם הוקפא בשל הוראות חוק הוראת השעה. בהקשר זה
- 7 ניתן להפנות לעע"ם 4014/11 אבו עיד נ' משרד הפנים רשות האוכלוסין ההגירה ומעברי
- 8 הגבול (1.1.2014), שם עמדה כב' השופטת ד' ברק ארז על כך שמדובר במי שמצויים במצב של
- 9 "בין שמים וארץ" לאורך שנים (בפסקה 38 לפסק דינה); לעע"ם 6407/11 דג'אני נ' משרד הפנים
- 10 - רשות האוכלוסין (20.5.2013), שם ציין כב' השופט ע' פוגלמן כי הקפאת השדרוג של אותם
- 11 אנשים אינה מתחייבת מן התכלית הביטחונית של חוק הוראת השעה (פסקה 19 לפסק דינו);
- 12 לחוות דעתה של המשנה לנשיא, כב' השופטת מ' נאור, באותה פרשה, בה עמדה על הצורך
- 13 בפתרון כללי של עניין זה; לעע"ם 9167/11 חסן נ' משרד הפנים רשות האוכלוסין ההגירה
- 14 ומעברי הגבול (8.5.2014), שם עמד כב' השופט ח' מלצר על הצורך בבחינת העניין נוכח
- 15 "מאפייניה הייחודיים" של קבוצה זו; ולעע"ם 9168/11 פלוני נ' משרד הפנים - רשות
- 16 האוכלוסין ההגירה ומעברי הגבול (25.11.2013), שם עמד כב' השופט זילברטל על כך
- 17 שהסדרת מעמדם של בני קבוצה זו נראית "צודקת ופשוטה" יותר מאשר בחינה נקודתית של
- 18 קורות בקשתו של עותר כזה או אחר.
- 19 17. התמונה הכוללת העולה מפסיקה זו, מצביעה על כך שביסוד הודעת השר עמדו שיקולים
- 20 בעלי משקל של ממש. עובדה זו מקרינה על משקלם של השיקולים העשויים להצדיק במקרה
- 21 חריג סטייה מן האמור בהודעה האמורה. כמתואר לעיל, מקרה זה אינו קרוב לעמוד באמת המידה
- 22 האמורה.
- 23 18. בכתב התשובה שם המשיב דגש על כך שהחלטת השר אינה פוגעת בזכות העותרת למשפחה,
- 24 שכן לעותרת רישיון מת"ק המאפשר לה שהייה ועבודה בישראל; ביטוח רפואי; ושימור התא
- 25 המשפחתי על מנת למנוע פירוד בין בני המשפחה. בטענה זו יש ממש. עם זאת, היא אינה מסירה
- 26 את הפגיעה בשוויון הנעוצה בכך שמעמדה של העותרת לא שודרג חרף העובדה שהיא עומדת
- 27 בתנאים שפורטו בהודעת השר. פגיעה זו מתחדדת נוכח אי השוויון שנוצר בין מעמדה של

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 20-03-13708 חטיב ואח' נ' ישראל

תיק חיצוני:

- 1 העותרת לבין מעמדם של שאר בני משפחתה, כולם תושבי קבע. בשים לב לחשיבות הנודעת
2 למעמדו של אדם, יש בפגיעה האמורה בשוויון גם משום פגיעה בכבודה של העותרת.
- 3 19. פגיעה כאמור בזכות היסוד לכבוד עולה גם מנקודת מבט נוספת. בפסק הדין בערעור המנהלי
4 צוין כי נוכח התמונה העולה ממכלול החומר, קשה שלא להתרשם שבהחלטות בעניינה של
5 העותרת היה טמון יסוד עונשי בגין מעשים שלא עשתה ואינה אחראית להם. דברים אלה יפים גם
6 עתה. לא למותר להוסיף בהקשר זה כי בפסיקה עקבית עמד בית המשפט העליון על עיקרון היסוד
7 לפיר "איש בעונו יישא", הנובע מאופייה של מדינת ישראל כמדינה יהודית, דמוקרטית, שוחרת
8 חופש וחירות (ראו בג"ץ 7015/02 ע'גורי נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נו(6) 352
9 (2002), בעמוד 371; בג"ץ 1125/16 מרעי נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (31.3.2016),
10 בפסקה 24 לפסק הדין; ובג"ץ 5693/18 ציאם נ' ראש הממשלה (26.8.2018) בפסקה 1 לפסק
11 דינו של כב' השופט י' עמית).
- 12 20. בסיכומם של דברים, להחלטת השר לסטות בעניינה של העותרת מהודעתו הנ"ל שנמסרה
13 לבית המשפט הגבוה לצדק ולציבור, לא הייתה הצדקה של ממש. ככזו, מדובר בהחלטה הסוטה
14 באופן קיצוני ממתחם הסבירות, ואינה נשענת על תשתית מנהלית מינימלית. אף שבתי המשפט
15 נוהגים בריסון עצמי משמעותי בהתערבות בהחלטות של הרשויות המוסמכות בעניינים כגון אלה,
16 עולה מן האמור כי יש לקבל את העתירה, ולהורות על ביטול ההחלטה, ועל מתן רישיון ישיבה
17 ארעי מסוג א/5 לעותרת.
- 18 21. העתירה מתקבלת, אפוא, בהתאם לאמור לעיל. המשיב יישא בהוצאות העותרים בשיעור
19 האגרה בו נשאו, ובשכ"ט עו"ד בסך של 15,000 ₪. לסכום זה אין לצרף מע"מ. הוא משקף את
20 היקף העבודה שנדרשה בהליך זה ואת הקביעות לעיל. הוא ישולם עד ליום 16.8.2020.
- 21 ניתנה היום, ט"ז תמוז תש"פ, 08 יולי 2020, בהעדר הצדדים.
22

23
24

עודד שחם, שופט

בית המשפט המחוזי בירושלים
אנכי מאשר
שהעניין נכון ומתאים למקור
מזכיר ראשי 80 תאריך 14/8/2020